

השגות היסטוריה ביןמהגרים רוסיים יהודיים ברפובליקה הפדראלית של גרמניה ובישראל - השוואה

עניין מרכזי שבו הרבדים של זכרון ניבדק. מטרת הפרויקט הוא השוואת תפיסות היסטוריות של מהגרים רוסיים יהודיים בישראל וברפובליקה הפדראלית של גרמניה על השואה ומלחמת העולם השנייה.

בגלל תקנון הגבלת ההגירה כביכול חוץ מישראל, היעד העיקרי של הנדידה מברית המועצות לשעבר אחרי 1990 היה גרמניה. ההגירות האלו, נתנו לקהילות היהודיות בגרמניה (1) דחף חדש והביא "לחיזוק דמוגרפי ואסטרטגי" (2) עבור החברה הישראלית. מאידך גיסא, הזהות היהודית שיחקה תפקיד מזערי בברית המועצות. מצב זה התבטא למשל, בחוסר דיון בנושא השואה, והזכרון החד צדדי בנושא מלחמת העולם השנייה בברית המועצות. כוונתנו היא, להיוודע, מהו מרחב המושג ההיסטורי, החברתי והחינוכי של יהודים בתוך ברית המועצות, האם השתנה או, עדיין שמורים עימם.

לכן, נחוץ להשתית את השפעת חירות החיים החדשים, הפוליטיים והדתיים להיווצרות זהות "יהודית עצמית" והשפעתה, על דרך ההתמודדות עם ההיסטוריה העצמית.

פן אחר שצריך להיבחן, הם השינויים בתפיסות ההיסטוריות, נאומי זיכרון בישראל ואולי בגרמניה הושפעו, כתוצאת ההגירה של יהודים. חשיבות זיכרון מלחמת העולם השנייה, המלחמה הפטריוטית הגדולה עבור מהגרי יהודי רוסיה, מצטיינת במספרם הרב של אגודות וותיקי המלחמה בישראל וכמו כן, במחקרים מדעיים (3) או התערוכה "בין הכוכב הסובייטי ולבין המגן דוד" בברלין (4)

מה הן תוכניות העבודה לביצוע הנושא?

על בסיס חקירה ביבליוגרפית מקיפה, תנועות ההגירה ותנאי המחיה הממשיים של מהגרים רוסיים יהודיים נבחנו. המוקד העיקרי יונח על נאומי הזיכרון על השואה והתפיסה ההיסטורית הסובייטית. השפעת הגורמים האלה על הפעילות הסוציפוליטית בסביבה החדשה של המהגרים ינותחו.

הפרויקט יראיין בני אדם פעילים סוציפוליטית שנכחו והיקשיבו לנאומים אלה. לא רק רקע האנשים האלה שהיגרו יחקר, אבל גם איך הזהות היהודית נוצרה או שונתה. איזה שינויי זיכרון יכול להיקבע, האם יש הסתגלות של

התפיסה ההיסטורית לידע חדש או, התפיסה ההיסטורית הסובייטית נשתמרה?

מה קורה לזהות יהודית ביחד עם ההיסטוריה (המשפחתית) בארץ החדשה? האם המרווינים פועלים כעדים בני אותו דור בבתי ספר או מוזיאונים או, הם מבינים את ההיסטוריה כ" עניין משפחתי "? השאלות יחקרו בעיר גרמנית אחת, ובאחת ישראלית. העבודה הזאת תהיה על בסיס פרסומי מחקר שקיימים בנוגע להגירה יהודית רוסית בארצות המיוחדות. הראיונות יונהגו בשיתוף פעולה עם הקהילות היהודיות בלייפציג ותל אביב. בשלב עבודה קבוצתית, הראיונות האלה ינותחו בתמיכת מומחים לדבר. בנוסף, השילוב וההיוועצות של סמינרים חינוכיים, מיועד עבור עולים יהודים – רוסים מתקופת השואה במוסד יד ושם. איך מורכב צוות הפרויקט הבינלאומי?

מהו המבנה של הצוות הבין לאומי? איך תיתבצע התקשורת בין שותפי הפרויקט?

צוות הפרויקט מורכב משנים עשר חוקרים צעירים מגרמניה ומישראל.

אספקט חשוב הוא, שהצוות מורכב מהיסטוריונים, מומחים במדעי המדינה ומתורגמן. מטעם הצוות הישראלי, הוא ד"ר שמוליק להאר מ-י&א (הארגון הישראלי – אירופי) לחילופי נוער, אשר יפקד על החלק הארגוני.

במשך ההכנה ותקופת המחקר, תתקיים סדנה למשתתפים באופן קבוע בשתי המדינות. החלפת התוצאות ימומשו דרך פלטפורמת הלימוד האלקטרוני של אוניברסיטת לייפציג. הראיונות בלייפציג יבוצעו על ידי משתתפי הפרויקט. הם ינותחו ויוערכו בתקופת עבודת הקבוצה בישראל על ידי צוות הפרויקט הדו לאומי, יחד עם אלו של צוות העבודה בישראל. במשך אותו זמן, הניתוח והערכה של הראיונות יושלמו, התוצאות יוכנו למיצג. המיצג הרב לשוני של שני הצדדים יסתיים דרך פלטפורמת הלימוד האלקטרוני.

באיזה צורה יוצג לציבור הרחב הפרויקט ותוצאותיו?

תוצאות הפרויקט יסוכם בספרון רב לשוני ומוצג לציבור הרחב. בשתי הארצות, יוסדר ויוצגו התוצאות לציבור הרחב. יתר על כן, הספרון יהיה נגיש כמסמך פי.די. אפ על עמוד פרויקט הבית ויתעד את תולדות הפרויקט והראיונות באופן מקיף.

